

Text: Maria Olsson

Källförteckning till bilderna:

s. 1, 2, 4, 5:3 Shutterstock

s. 3 Nobelmuseet

s. 5:1 National Library of Medicine, Digital Collections, NIH, USA

s. 5:2 Nobel Foundation archive

Illustrationer ur PULS 1-3: Eva Melhuish, Krian Maini Gerhardsson, Åsa Gustafsson, Jens Ahlbom

Kopiering tillåten © 2023.

Natur & Kultur

Box 24047, 104 50 Stockholm

Tel 08-453 86 00

info@nok.se

Varje gång du väljer förlaget Natur & Kultur är du med och bidrar till något större. Vi är en oberoende stiftelse som ska göra skillnad i samhället. Förutom att inspirera till läsande och lärande stärker vi röster i det demokratiska samtalet genom priser, stipendier och stöd. **Vi ger ordet till fler.**

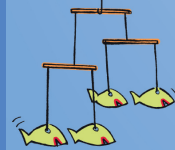
nok.se

Mitt Nobelhäfte

Namn: _____

Alfred Nobel

Bardomen i Ryssland

Alfred Nobel föddes den 21 oktober år 1833. Han bodde i Stockholm tillsammans med sin familj. När han var 9 år flyttade de till Sankt Petersburg i Ryssland där hans pappa arbetade.

Under åren i Ryssland hade familjen det gott ställt. Alfred fick undervisning i hemmet, bland annat i naturvetenskap. Han lärde sig fem språk och tyckte mycket om att skriva. Han drömde om att bli författare, men blev så småningom uppfinnare precis som sin pappa.

När Alfred var 17 år gjorde han en resa i Europa och till Amerika för att skaffa sig mer kunskap i kemi och teknik. Ungefär samtidigt flyttade familjen tillbaka till Stockholm.

Problem som uppfinningen ska lösa:

Så här fungerar uppfinningen:

Min uppfinning

Uppfinnare: _____

Uppfinningens namn: _____

En uppfinning som smälde högt

I Ryssland hade Alfred kommit i kontakt med ett nytt sprängämne som kallas nitroglycerin. Nitroglycerin är en vätska. Den är svår att handskas med eftersom den exploderar lätt.

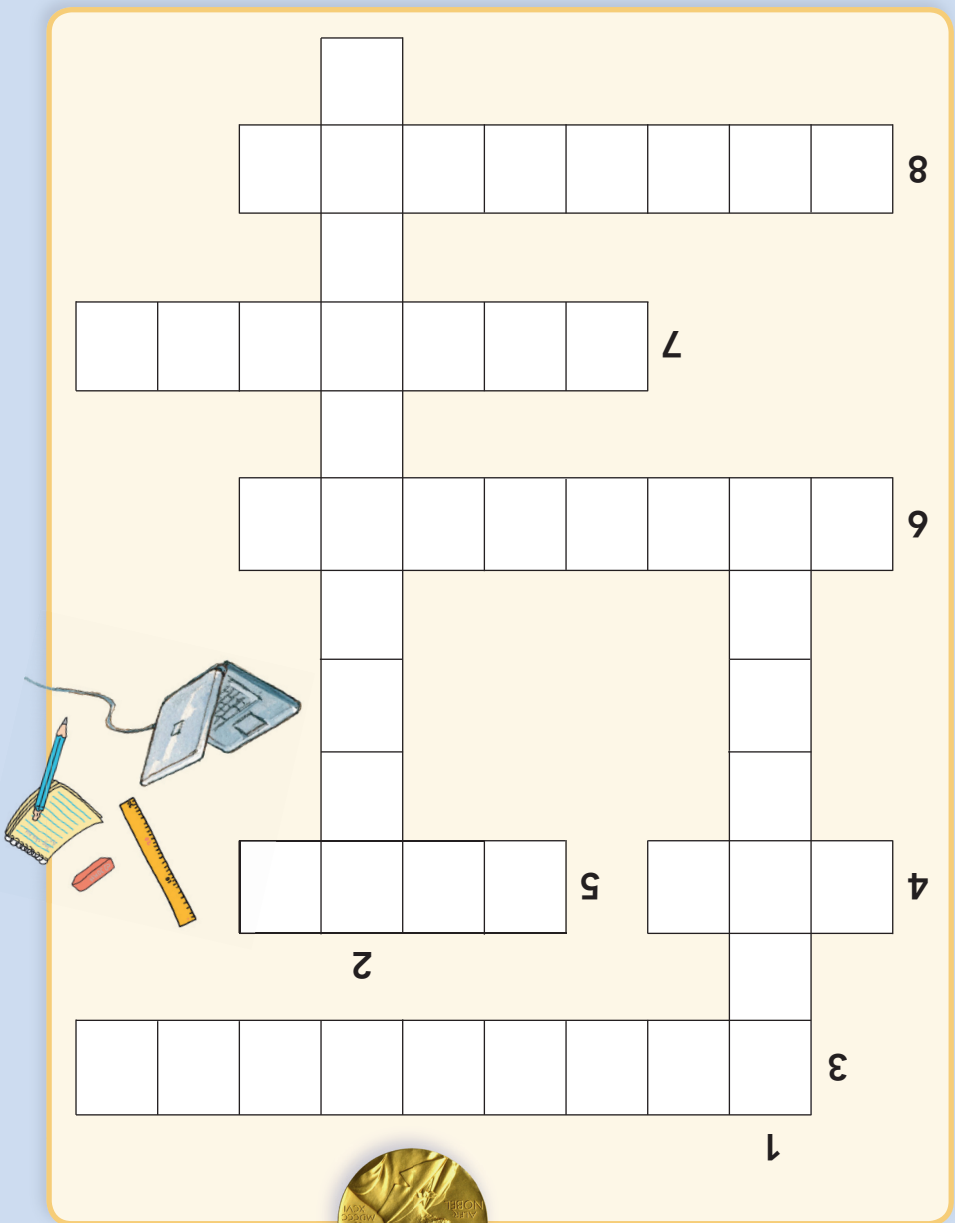
Sprängämnen behövs när man ska spränga sönder berg, till exempel i gruvor och när man ska bygga vägar. Alfred och hans pappa började experimentera med nitroglycerin. De ville skapa ett sprängämne som var både effektivt och säkert. Experimenten var väldigt farliga och flera gånger skedde det olyckor.

Alfreds lillebror dog i en explosion men Alfred fortsatte ändå sitt arbete. När han provade att blanda en sorts sand med nitroglycerin fick han ett sprängämne som liknade lera. Det var mer stabilt och mycket säkrare att hantera. Han kallade det dynamit.

Alfred fortsatte att utveckla sprängämnen och andra idéer hela sitt liv. Han byggde många fabriker för sina uppfinningar och blev mycket rik.

Alfred Nobels dynamit såldes i paket med små rullar.

Vad skulle han göra med pengarna?

Alfred Nobel gifte sig aldrig och fick inte några barn. Den sista tiden i livet bodde han i San Remo i Italien.

Han dog den 10 december 1896 och lämnade efter sig en stor förmögenhet. Innan han dog bestämde Alfred att hans pengar skulle delas ut till de som gjorde störst nytta för mänskligheten.

Nobelpriset delades ut för första gången den 10 december år 1901. Varje år utses pristagare i fem kategorier: fysik, kemi, medicin, litteratur och fred. Riksbanken delar ut ett ekonomipris till Alfred Nobels minne.

Priserna delas ut på Nobeldagen den 10 december. Fredspriset delas ut i Oslo och de övriga delas ut i Stockholm av Sveriges kung.

Efter prisutdelningen i Sverige hålls en stor fest i Blå hallen i Stockholms stadshus.

Ordfläta om Alfred Nobel

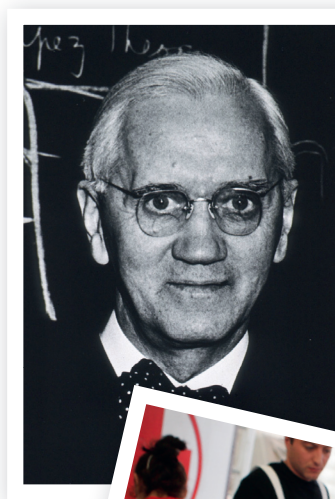
1. I detta land föddes Alfred Nobel
2. Selma Lagerlöf fick Nobelpriset i ...
3. Stad där alla priser utom fredspriset delas ut
4. Så många språk kunde Alfred Nobel
5. Stad där fredspriset delas ut
6. Nobeldagen är den 10:e, men i vilken månad?
7. Alfred Nobels mest kända uppfinning
8. Nobelfesten hålls i Stockholms ...

Några som fått Nobelpriset:

- Alexander Fleming upptäckte penicillinet. Han fick medicinpriset.
- Selma Lagerlöf skrev bland annat Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige. Hon fick litteraturpriset.
- Röda korset är en organisation som arbetar för att skydda och hjälpa människor runt om i världen. De har fått fredspriset flera gånger.

Alexander Fleming

Selma Lagerlöf

Röda korset

Kort om Alfred Nobel

Alfred Nobel blev berömd för att han upptäckte dynamiten.

Han föddes i Stockholm år 1833 och dog den 10 december 1896 i Italien.

Alfred Nobel ägde fabriker i många länder och blev mycket rik.

Alfred Nobel hade ingen fru och

inga barn. Han bestämde att hans pengar skulle gå till priser åt per-

soner som gjorde bra saker för

världen.

Nobelpriset

Nobelpriset delas ut varje år. Det delas ut till fem olika Nobelpriser:

- Nobelpriset i fysik
- Nobelpriset i medicin
- Nobelpriset i kemi
- Nobelpriset i litteratur
- Nobels fredspris

Det delas också ut ett pris i ekonomi till Alfred Nobels minne.

Fredspriset delas ut i Oslo. De andra delas ut i Stockholm.

Vinnarna får en medalj, ett diplom och mycket pengar.

Efter prisutdelningen är det en stor fest i Stockholms Stadshus.

Kan du hitta de här gömda orden?

upptäckare, litteratur, medicin, Stockholm, dynamit, Nobel, Alfred, fysik, kemi, Oslo,

fred, stadshuset

Ö	U	F	S	T	O	C	K	H	O	L	M
Ö	P	M	Y	P	Å	H	B	I	X	W	
V	P	S	Z	F	R	E	D	R	E	M	F
B	F	X	C	X	K	S	O	L	R	E	V
L	I	T	T	E	R	A	T	U	R	D	D
A	N	I	C	Ä	A	O	Y	O	K	I	Y
O	N	O	B	E	L	M	F	B	K	C	N
S	A	N	M	Z	F	N	K	E	M	I	A
L	R	W	U	I	R	V	C	Y	O	N	M
O	E	Z	Y	L	E	M	I	B	M	O	I
Ö	X	S	T	A	D	S	H	U	S	E	T
F	Y	S	I	K	U	L	E	O	J	F	C